

VERONA
CONSULTING

HYVINVOINTIALUEEN TALouden RAKENTAMINEN

- Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden ja rahoituksen pohjan varmistaminen VATE-valmistelun ja hyvinvointialueen valtuusto- ja hallitusvaiheen käynnistyessä 2022

16.12.2021

Sisällysluettelo

Raportin keskeiset käsitteet 3

Johdon yhteenveto ja johdanto 4

Sote-uudistuksen vaikutus palveluiden rahoitukseen 10

Lainanottovaltuuslaskelma 21

Liitteet 23

Raportin keskeiset käsitteet

- hyvinvointialueiden rahoituksen muodostumisen keskeiset käsitteet

Hyvinvointialue = hyvinvointialue on julkisoikeudellinen yhteisö, joilla on alueellaan itsehallinto. Hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisestä omalla alueellaan. Uudet hyvinvointialueet ovat alueeltaan nykyisiä maakuntia vastaavia. Uudenmaan maakunnan poiketaan nykyisestä maakuntajaosta siten, että hyvinvointialueita on neljä ja Helsingin kaupunki omanaan. Hyvinvointialueiden ylin päättävä toimielin on vaaleilla valittava aluevaltuusto.

Rahoituksen määräytymistekijät = Rahoituksen määrään vaikuttavat hyvinvointialueen palvelutarvetta ja kustannuksia kuvaavat määräytymistekijät, jotka ovat asukasperusteisuus (osuus hyvinvointialueiden yhteenlasketusta sote- ja pelastustoimen rahoituksesta: 14,6%), Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijät (kts. Tarvetekijät) (79,6%), Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (0,98 %), Asukastiheys (1,6 %), Vieraskielisyys (2,0 %), Kaksikielisyys (0,5 %), Saaristolaisuus (0,1 %), Saamenkielisyys (0,01 %) ja Pelastustoimen riskitekijät (0,7 %)

Rahoituksen tarvetekijät = Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijöitä käytetään kuvaamaan hyvinvointialueen palvelutarvetta. Tarvetekijöiden vaikutus hyvinvointialueen rahoituksen määrään on n. 80 %. Tarvetekijöitä on kolme – Terveydenhuolto (osuus kokonaisrahoituksesta: 46,7 %), Vanhustenhuolto (15,6 %) ja Sosiaalihuolto (17,3 %)

Rahoituksen olosuhdetekijät = Tarvetekijöiden lisäksi hyvinvointialueen rahoitukseen vaikuttavat olosuhdetekijät. Olosuhdetekijöillä kuvataan hyvinvointialueen väestön tai maantieteen erityispiirteitä: Olosuhdetekijöitä ovat: vieraskielisyys, kaksikielisyys, asukastiheys, saaristolaisuus, saamenkielisyys.

Tarvevakiointi = Hyvinvointialueen rahoituksesta 80 % lasketaan palvelutarpeen perusteella.. THL on kehittänyt ja julkaissut vuonna 2020 tarvevakiointimallin palvelutarpeen määrittämiseksi. Mallissa on 53 sairausluokkaa, joiden perusteella saadaan kuvattua terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon palvelutarve. Mallia kehitetään edelleen siten, että sairausluokkien kokonaismäärä kasvaa nykyisestä 53 luokasta 80 – 100 luokkaan.

Palvelutarpeen rahoitus = Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeeseen (ks. tarvevakiointi) perustuva rahoitus.

Laskennallinen rahoitus = Laskentamalliin perustuva hyvinvointialueelle muodostuva tavoiterahoitus.

Perushinta = Hyvinvointialueen yhdelle palvelukokonaisuudelle asetettu asukaskohtainen rahamäärä. Kun perushinta kerrotaan määräytymistekijän (palvelun) kertoimella ja asukasluvulla, saadaan määräytymistekijään (palvelu) liittyvä rahoituksen määrä. Asukasmäärään liittyvä perushinta kerrotaan suoraan asukasmäärällä. Asukasmäärän perushinta vuoden 2020 rahassa yhteensä 548 eur/as (sote 492 eur/as ja pela 56 eur/as). Terveydenhuollon perushinta on 1 756 eur/as, vanhustenhuollon 589 eur/as ja sosiaalihuollon 638 eur/as. Asukastiheyden perushinta yhteensä 57 eur/as (sote 53 eur/as ja pela 4 eur/as). Vieraskielisyys 71 eur/as, kaksikielisyys 18 eur/as, saaristolaisuus 4 eur/as ja pelastustoimen riskitekijät 26 eur/as.

Nettokustannukset = Hyvinvointialueen kuntien yhteenlasketut käyttötalouden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen nettokustannukset vastaavat hyvinvointialueen rahoituksen tarvetta, jota kutsutaan siirtyviksi kustannuksiksi. Nettokustannukset lasketaan seuraavasti: Nettokustannukset = (Toimintakulut (ml. sisäiset erät) + Poistot ja arvonalentumiset + Vyörytyskulut) - (Toimintatuotot (ml. sisäiset erät) + Vyörytystuotot + Valmistus omaan käyttöön sekä valmisteveraston muutos)

Siirtyvät kustannukset = Kunnilta siirtyvien palveluiden aiheuttaman kustannukset, jotka siirtyvät palveluiden myötä tuleville hyvinvointialueille. Siirtyvät kustannukset muodostavat hyvinvointialueen ensimmäisen vuoden rahoituksen.

Siirtymätasaus = Sote-uudistuksen astuessa voimaan hyvinvointialueiden rahoitus ei laske/nouse heti laskennalliselle tasolle. Siirtymäaikaan lasketaan vuodet 2023 - 2029. Näiden suosien aikana siirtymätasaus on -100/+200 per asukas Siirtymätasauksen kautta porrastetaan saatava rahoitus vuosittain (vuosittain muuttuva rahamäärä asukasta kohden).

Johdon yhteenveto ja johdanto

Johdon yhteenveto 1/2

Raportin sisältö. Raportissa kuvataan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen mukainen hyvinvointialueiden uusi rahoituslaki ja sen vaikutukset Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitukseen. Raportissa arvioidaan ensin kuntien järjestämisvastuulla olevien Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen rahoituksen tarpeen kehitys vuosien 2021–2022 aikana. Kuntien sosiaali- ja terveyshuollon ja pelastustoimen menot ja tulot vuosilta 2021–2022 määrittelevät millaisen rahoituksen Etelä-Savon hyvinvointialue saa sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöön vuonna 2023. Etelä-Savon hyvinvointialue saa vuosittain 1.1.2023 alkaen valtiolta laskennallisen ”könttä”-summan rahaa, jolla sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut tulee järjestää ja tuottaa.

Raportissa käydään läpi rahoituslain mukainen Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitus vuosina 2023–2029. Etelä-Savon hyvinvointialueen saaman rahoituksen perusteet on laitettava kuntien ja väliaikaisen valmistelutoimielimen johdolla palvelutarvetta ja kustannustasoa vastaavalle tasolle vuoden 2021 loppuun mennessä. Yhteistyön avulla varmistetaan se, että Etelä-Savon hyvinvointialue saa palvelutarpeen kasvun mukaisen osuuden valtion hyvinvointialueille jakamasta sosiaali- ja terveyshuollon ja pelastustoimen rahasta. Hyvinvointialueiden rahoitus on koko maassa nollasummapieliä eli kokonaissumman sisällä hyvinvointialueiden välinen rahoitus voi muuttua. Valtioneuvosto voi vuosittain eri kriteerien painotusta muuttamalla muuttaa valtakunnallisen kokonaisrahoituksen jakautumista hyvinvointialueiden kesken. Rahoituksen kokonaistasosta päättää vuosittain eduskunta hyväksyessään valtion tulo- ja menoarvion ja kunnat vuoden 2022 talousarviossa vuoden 2023 rahoituksen.

Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitus perustuu valtion rahoitukseen sekä asiakas- ja käyttömaksuihin. Valtion rahoitus perustuu hyvinvointialueen terveyden-, vanhusten ja sosiaalihuollon palvelutarpeeseen, asukasmäärään sekä olosuhdetekijöihin. Olosuhdetekijöitä ovat asukastiheys, vieraskielisyys, kaksikielisyys, saaristoisuus ja saamenkielisyys. Lisäksi rahoituksen laskentaan vaikuttavat hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen kerroin ja pelastustoimen riskikerroin. Näiden edellä kuvattujen määräytymistekijöiden perusteella lasketaan kullekin kohdalle ensin oma asukaskohtainen rahoituksen määrä, joka sitten kerrotaan Etelä-Savon asukasluvulla. Hyvinvointialue päättää perittävät asiakas- ja käyttömaksut, jotka jäävät alueen käyttöön.

Eduskunta ja valtioneuvosto tekevät päätökset vuoden 2023 rahoitusperusteista keväällä 2022. Tämän jälkeen rahoitusperusteita tarkistetaan vuosittain ja hallituskausittain. Lainsäädännön perustelujen mukaisesti vuonna 2026 tehdään suurempi välivaiheen tarkistus. Eduskuntavaalien 2023 ja 2027 hallitusohjelmissa sovitaan lainsäädännön kehittämisestä ja rahoituksen perusteita hallituskausiksi. Rahoitusperusteet tulevat elämään koko vuosikymmenen.

Valtiovarainministeriön alustavien rahoituslaskelmien mukaan Etelä-Savon laskennallinen rahoitus on 17 miljoonaa pienempi kuin nykyiset kustannukset. Rahoituslaskelmissa Etelä-Savon hyvinvointialueen vuoden 2022 arvioidut toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimintakustannukset ovat yhteensä 663 miljoonaa euroa. Tästä laskettu nettokustannus, eli siirtyvät kustannukset ovat noin 618 miljoonaa euroa. Uuden sote-rahoitusmallin mukainen Etelä-Savon laskennallinen kustannustaso on puolestaan 601 miljoonaa euroa vuonna 2023. Valtiovarainministeriön laskelmien mukaan nykyinen Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen toteutunut kustannustaso on noin 17 miljoonaa euroa tulevaa laskennallista rahoitusta suurempi.

Vuoden 2023 toteutuva rahoitus huomioi hyvinvointialueen kuntien toteutuneet kustannukset kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Lisäksi rahoituksen määrää korjataan vuosittain palvelutarpeen ja kustannustason muutoksella. Valtiovarainministeriön laskelmien mukaisesti vuoden 2023 rahoitus on Etelä-Savon hyvinvointialueella 624 miljoonaa euroa. Näiden alustavien laskelmien mukaan Etelä-Savon hyvinvointialueen kokonaisrahoitus nousisi noin 5 miljoonaa euroa verrattuna nykyiseen tasoon, joka olisi alle puolet vuosien 2015–2019 vuotuista rahoituksen tarpeen muutosta.

Mahdollisesti puuttuvat siirtyvien kustannusten osat

VM 7.10.2021 rahoituslaskelman mukainen ennuste perustuu noin 0,9 % vuotuisen kasvuun, kun Etelä-Savon sote-kustannusten kasvu on vuosina 2015 – 2020 ollut keskimäärin 2,5 % vuodessa. Mikäli käytetään tätä 2,5 % kasvuolettamaa vuosille 2021 – 2022 on siirtyvien kustannusten määrä 4 778 euroa asukasta kohti. Näin lasketut siirtyvät kustannukset alueella ovat noin 19 miljoonaa euroa suuremmat kuin VM:n 7.10.2021 ennuste. Mikäli kustannuskasvu jatkuisi samansuuruisena kuin 2015 - 2019, aloittaisi Etelä-Savon hyvinvointialue vuonna 2023 noin 19 miljoonaa euroa alijäämäisellä budjetilla. Lisäksi syksyllä 2021 toteutetun siirtyvien kustannusten kuntakyselyn perusteella kuntien raportoimista käyttötalouden tehtäväkohtaisista tiedoista on tässä vaiheessa tunnistettu noin 2,5 miljoonaa euroa sellaisia eriä, jotka kuuluisivat siirtyviin kustannuksiin, mutta niitä ei ole sinne kirjattu. Kun tuo summa kirjataan kuntien toimesta sote- tai pela-palveluille, vaikuttaa se suoraan hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen määrään.

Johdon yhteenveto 2/2

Etelä-Savon rahoituksen määrään ja riittävyyteen vaikuttamiseksi on tunnistettu kuusi keinoa.

1. Tarvevakioidun rahoituksen painotukset. Etelä-Savon hyvinvointialueen kokonaisrahoituksesta noin 83 % (495 miljoonaa euroa) tulee alueen laskennallisella sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen perusteella. Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden kannalta alueen valtakunnallinen edunvalvonta on avainasemassa. Hyvinvointialueen on tiedostettava toiminnassaan, että valtioneuvosto päättää vuosittain rahoituksen perustana olevista perushintojen painotuksista ja vähintään neljän vuoden välein tarvetekijöistä. Asukasmäärän kehitys on hyvinvointialueen kannalta ratkaiseva. Etelä-Savon hyvinvointialueen on huolehdittava edunvalvonnassa, että sen tuottama tietoaineisto alueen tilanteesta ja tulevasta palvelutarpeesta on ajan tasalla ja keskeisten päättäjien tiedossa ministeriöissä, THL:ssä, valtioneuvostossa ja eduskunnassa.

2. Etelä-Savon hyvinvointialueen sairastavuusraportoinnin täydentäminen. Rahoitukseen vaikuttamisen kannalta on olennaista, että Etelä-Savon sairastavuustiedot, eli diagnoosidata raportoidaan THL:lle koko alueen osalta täysimääräisesti ja oikein. Vuoden 2019 tietojen täydentäminen THL:lle suoritetaan kuntoon 31.12.2021 mennessä. Vuosien 2020 ja 2021 täydelliset sairastavuustiedot tarkistetaan ja toimitetaan, viimeistään huhtikuussa 2022 THL:lle. Tämä on hyvinvointialueen yksi tärkeimmistä toimenpiteistä. Diagnoosidatan perusteella THL laskee Etelä-Savon palvelutarpeeseen liittyvät terveyden-, vanhus- ja sosiaalihuollon tarvekertoimet. Jos diagnoositietoja ei toimiteta THL:lle niin silloin ei ole tarvetta, eikä tuleva rahoitus vastaa täysimääräisesti alueen palvelutarpeetilannetta. THL:n, sosiaali- ja terveysministeriön ja alueellisten sote-toimijoiden näkemyksen mukaan sairastavuustilastoissa ja -raportoinnissa on yleisesti merkittäviä puutteita. Alueiden itsensä vastuulla on kuitenkin se, että oikeat ja täydelliset tiedot toimitetaan oikea-aikaisesti THL:lle. Etelä-Savon nykyisten toimijoiden ja hyvinvointialueen on kiinnitettävä suuri huomio tietojen tuottamiseen ja oikeaan toimittamiseen THL:lle. Yhteistyötä tietohallinnan osalta hyvinvointialueen ja THL:n kanssa on tiivistettävä. Valtioneuvosto yhdessä ministeriöiden ja THL:n kanssa on asettanut kaksi erillistä työryhmää laatimaan uuden esityksen tarvevakiointimallista siten, että nykyisen 53 tautiluokan sijaan tautiluokkia olisi noin 120. Pääministeri Marinin hallitus sopi syksyllä 2020, että diagnoositietojen yhteyteen liitetään valmistelutyössä hyvinvointialueiden kustannustietoja ja niiden vaikuttavuutta. THL:n kehitystyössä pyritään myös siihen, että hoitajakäynnit huomioitaisiin perusterveydenhuollon sairastavuusraportoinnissa. Valtioneuvoston on tarkoitus keväällä 2022 julkaista tarvevakiointijärjestelmän kehitystyön tulokset ja päättää samalla voimaan astuvat kriteerit.

3. Sosiaalihuollon palvelutarpeen täsmällinen kuvaaminen. Palvelutarpeen arvioinnin ja rahoituksen perustana olevaa tarvevakiointimallia tullaan kehittämään siten, että myös sosiaalihuollon malli muuttuu paremmin alueen palvelutarpeen huomioonottavaan suuntaan. Sosiaalihuollon palvelutarpeen kehitystyön merkittävänä haasteena on sosiaalihuollon tietojen heikko tilastointijärjestelmä.

Etelä-Savon nykyisten toimijoiden ja hyvinvointialueen on oltava mukana sosiaalihuollon tarvevakiointimallin kehitystyössä THL:n kanssa, jotta sosiaalihuollon kriteerit valitaan niin, että Etelä-Savon sosiaalihuollon palvelutarve on oikein ja täysimääräisesti otettu huomioon uudessa valtakunnallisessa tarvevakiointimallissa.

4. Palvelurakenteen integraation toteuttaminen. Sote-uudistuksen mukaisen hyvinvointialueen palvelurakenteen tavoitteena on luoda saumaton kokonaisuus perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalihuollon, erityisryhmien ja vanhustenhuollon palveluista. Integraatio mahdollistaa yhtenäiset hoitopolut, asiakkaiden vaikuttavan hoidon ja kustannustehokkaan palvelurakenteen ja luo parhaat edellytykset terveyden edistämisen ja hyvinvoinnin osalta. Etelä-Savon hyvinvointialue muodostuu tällä hetkellä kahdesta eri sairaanhoitopiiristä. Sote-uudistuksen mukainen rahoitusmalli perustuu siihen, että hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuotetaan yhtenäisellä erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelumallilla. Tavoitteena on taata laadukkaat, kustannustehokkaat ja vaikuttavat lähipalvelut jokaiselle keski-suomalaisille oikea-aikaisesti.

5. Hyvinvointialueen yhtenäisen palveluverkon toteuttaminen tukemaan uutta palvelurakennetta. Hyvinvointialueen sote-uudistuksen mukaisen palveluverkon suunnittelussa lähtökohtana on löytää kehittää lähipalveluiden saatavuutta syvemmän palveluintegraation avulla. Palveluverkon kehittämisessä on otettava huomioon hyvinvointialueen investointitarve ja hyvinvointialueen nykyinen velkaantuneisuus. Hyvinvointialueen korkea lainakanta asettaa hyvinvointialueen lainanottovaltuudelle haasteen, jollei lainsäädäntöä lainanottovaltuuden kriteerien osalta kevennetä.

6. Rahoitusmalli edellyttää pitkänjänteistä talouden suunnittelua vuodesta 2021 alkaen. Syksy 2021 kuntien talousratkaisulla on valtava merkitys hyvinvointialueen taloudellisesti kestäväälle liikkeellelähdölle. Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen taso määrittyy alueen kuntien vuosina 2021–2022 käyttämän rahamäärän mukaan. Lyhytnäköiset kuntien ja kuntayhtymien säästö- ja leikkauspäätökset ovat suuri riski hyvinvointialueen taloudelle, koska heikentävät talouspäätökset, jotka tehdään nyt, siirtyvät vääjäämättä hyvinvointialueen rahoituksen lähtötilaan. Toisin kun nykymallissa, hyvinvointialueen toimijat eivät pysty merkittävästi vaikuttamaan rahoituksen määrään omilla päätöksillään. Tämän vuoksi on tärkeää, että alueen kunnat, kuntayhtymät ja sairaanhoitopiiri tekevät vahvaa koko alueen kokonaisuutta turvaavaa pitkänjänteistä toiminnan kehittämistä uudistuksen alkuun saakka 1.1.2023 asti. Koska laskennallisen rahoituksen taso saavutetaan vasta siirtymätasauskauden päätteeksi, on hyvinvointialueella suhteessa palvelutarpeeseen ja kustannustasoon käytössään samat taloudelliset resurssit vuonna 2023 kuin vuosina 2021–2022.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen eteneminen ja vaikutukset palveluihin 1/2

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen lainsäädäntö hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy kunnilta 21 hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueet perustettiin 1.7.2021. Lainsäädännön mukaisesti palvelujen rahoitus siirtyy kunnilta valtiolle. Kuntien keräämän kunnallisveron määrää leikataan voimassa olevan lainsäädännön kirjauksen mukaan 13,26 prosenttiyksikköä. Kunnallisveron leikkauksen määrästä mahdollisesti annetaan uusi lakiesitys keväällä 2022. Lopullinen veronleikkauspäätös tehdään oletettavasti kesäkuussa 2022. Kuntien yhteisöveroa leikataan 1/3 osa. Verotasausten osalta kunnilta otetaan 70 prosenttia ja sosiaali- ja terveyshuollon ja pelastustoimen valtio-osuudet kokonaisuudessaan. Hyvinvointialueiden rahoituslain korjaukset, tarkistukset ja perusteiden muutokset päätetään viimeistään kesäkuussa 2022.

Sote-uudistuksen tavoitteet

Sote-uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Sote- ja pelastustoimen palveluiden järjestäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen hyvinvointialueille alueille 1.1.2023 alkaen. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään hyvinvointialueiden tehtäväksi. Hyvinvointialueita on 21 ja Helsinki. Lisäksi Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsinki perustavat HUS-yhtymän. Hyvinvointialueiden toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut aluevaltuustot. Aluevaalit järjestetään 23.1.2022. Ennakkoonestys kotimaassa on 12.-18.1.2022. Ehdokaslistat jätetään 14.12.2021 ja listat vahvistetaan 23.12.2021. Vaalien tulos vahvistetaan 26.1.2022. Uudet hyvinvointialueiden aluevaltuustot aloittavat toimikautensa 1.3.2022. Vaalikausi päättyy 31.5.2025.

Tulevat hyvinvointialueiden alusvaltuustot ja hallitukset tekevät jatkossa päätökset palvelujen järjestämisen ja tuottamisen tavasta kansallisen STM tavoiteasetannan ja oman alueensa palvelustrategian mukaan.

Palvelujen rahoitus

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu valtion rahoitukseen ja asiakas- ja käyttömaksuihin. Rahoituksen perustana on hyvinvointialueen terveyden-, vanhusten ja sosiaalihuollon palvelutarve, asukasmäärä, olosuhdetekijät; asukastiheys, vieraskielisyys, kaksikielisyys, saaristoisuus, saamenkielisyys, ja hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen rahoitus. Pelastustoimen rahoitus perustuu asukasmäärään, riskikertoimeen ja asukastiheyteen. Maakuntaverot ja verontasausjärjestelmä on mahdollisesti tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2026. Asia vaatii eduskunnan hyväksynnän.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen linjauksen mukaan verorakenteen muutokset eivät saa voimaan astuessaan aiheuttaa kokonaisverotuksen kiristymistä.

Hyvinvointialueiden rahoituksessa vuodesta 2023 alkaen huomioidaan hyvinvointialueen kuntien palveluiden tuottamisen nykyinen kustannustaso. Mikäli uuden mallin mukainen hyvinvointialueen laskennallinen rahoitustarve eroaa siitä, mikä on nykyinen kustannustaso, ero katetaan siirtymätasauksella. Ensimmäisenä vuonna siirtymätasaus kattaa koko nykyisten kustannusten ja laskennallisen rahoitustarpeen eron.

Siirtymätasaus on hyvinvointialueella 7 vuoden aikana enimmillään -100/+200 euroa/asukas. Siirtymärahoitus loppuu viimeistään vuonna 2029, jonka jälkeen taso jää pysyväksi.

Palvelutarpeen kasvu korvataan hyvinvointialueille vuosina 2023 ja 2024 täysimääräisesti ja vuodesta 2025 alkaen palvelutarpeen kasvu korvataan 80 prosenttisesti. Vuosille 2023 – 2029 tehdään 0,2 prosenttiyksikön korotus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen eteneminen ja vaikutukset palveluihin 2/2

Kuntatalous

Lainsäädännön mukaisesti palvelujen rahoitus siirtyy kunnilta valtiolle. Kuntien keräämän kunnallisveron määrää leikataan voimassa olevan lainsäädännön kirjauksen mukaan 13,26 prosenttiyksikköä. Kunnallisveron leikkauksen määrästä mahdollisesti annetaan kuitenkin uusi lakiesitys keväällä 2022. Lopullinen veronleikkauspäätös tehdään oletettavasti kesäkuussa 2022. Kuntien yhteisövero leikataan 1/3 osa. Verotasauksen osalta kunnilta otetaan 70 prosenttia ja sosiaali- ja terveyshuollon ja pelastustoimen valtio-osuudet kokonaisuudessaan. Hyvinvointialueiden rahoituslain korjaukset, tarkistukset ja perusteiden muutokset päätetään viimeistään kesäkuussa 2022. Kuntien velat jäävät kunnille.

Sote ja pelastustoimen tehtävien siirtyessä hyvinvointialueelle, myös vastaavat kustannukset siirtyvät. Rahoituksen ja kustannuksien siirrot vaikuttavat kuntiin eri tavoin riippuen niiden lähtötilanteesta ja siirtyvien kustannusten osuudesta koko kunnan taloudesta. Kuntien tulee maksaa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen palvelujen osalta mahdollisesti kertyneet alijäämät 31.12.2022 mennessä. Kuntien järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen päättyy 31.12.2022.

Yksityisten ja kolmannen sektorin rooli

Hyvinvointialueet tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina ja niiden tulee huolehtia kaikissa olosuhteissa kyvystä järjestää ja tuottaa palvelut alueella. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä palveluiden tuottajina. Järjestöjen ja kuntien roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä vahvistetaan ja järjestöjen mahdollisuus tuottaa palveluita turvataan. Lääketieteelliset ja hammaslääketieteelliset tukipalvelut ovat merkittävä alue, joka on mahdollista järjestää suoraan ja kokonaan yksityisen sektorin palveluna.

Monialaisten hyvinvointialueiden parlamentaarinen valmistelu

Hyvinvointialueet mahdollistavat vaiheittaisen siirtymisen monialaisiin maakuntiin. Uudistusta on valmisteltu parlamentaarisessa työryhmässä. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen on tarkoitus tehdä esitys asiasta vuoden 2022 aikana.

Parlamentaarisen valmistelun mukaisesti on todennäköistä, että ympäristöterveydenhuolto siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2026.

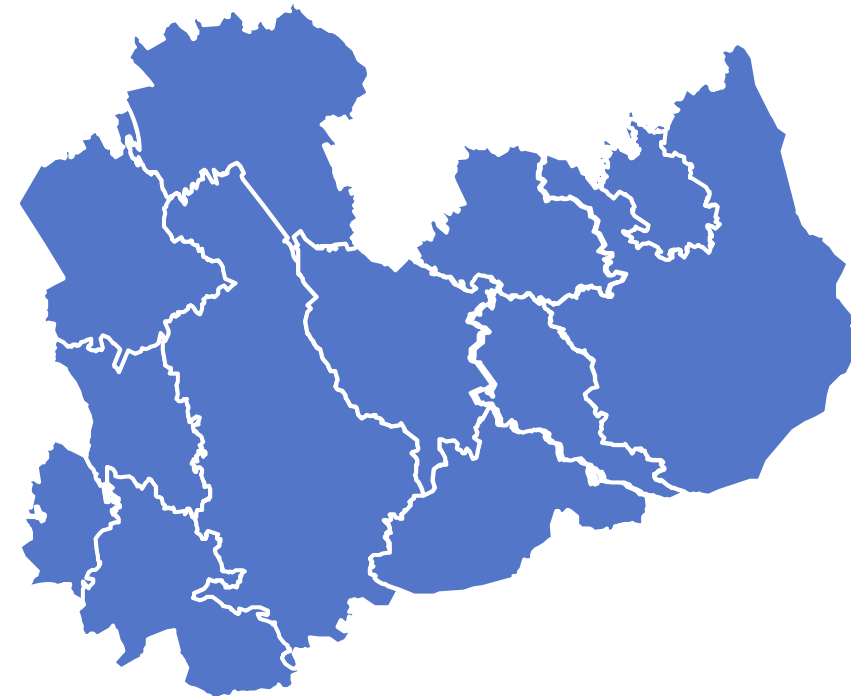
Etelä-Savon hyvinvointialue

Etelä-Savon hyvinvointialue koostuu 12 kunnasta. Alueella on 133 000 asukasta. Väestön määrä vähenee ennusteen mukaan noin 1 200 asukasta vuodessa 2023 - 2029. Tällä hetkellä alueella on kaksi sairaanhoitopiiriä, Essote ja Sosteri, jotka järjestävät ja tuottavat perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut alueen kunnissa poislukien Kangasniemi ja Sulkava, joissa perusterveyden palvelut on ulkoistettu yksityiselle toimijalle. Valtionvarainministeriön 7.10.2021 julkaisemien rahoituslaskelmien mukaan Etelä-Savon hyvinvointialueen palveluiden todelliset siirtyvät kustannukset ovat alhaisemmat kuin alueen palvelutarpeen huomioiva rahoitusmalli olettaa.

Etelä-Savon palvelutarve suhteessa muihin hyvinvointialueisiin

Valtiovarainministeriön 7.10.2021 julkaiseman hyvinvointialueiden rahoituslaskelman perusteella Etelä-Savon palvelutarvetta kuvaavat tarvekertoimet ovat terveydenhuollossa 1,163 vanhustenhuollossa 1,510 ja sosiaalihuollossa 1,275. Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin, Etelä-Savon terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvekerroin on koko maan suurin. Sosiaalihuollon tarvekerroin on koko maan neljänneksi korkein.

Vuoden 2021 talousarvioiden ja vuoden 2022 taloussuunnitelmien lukujen perusteella Etelä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen siirtyvät kustannukset, 4 660 eur/as, ovat koko maan korkeimmat.

Sote-uudistuksen vaikutus palveluiden rahoitukseen

Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitus

Keskeiset hyvinvointialueiden rahoitusta määrittävät lainkohdat

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen siirtyvän rahoituksen määrä tulevalle hyvinvointialueelle määräytyy 23.6.2021 hyväksytyn lain mukaan:

- **34§:** *Hyvinvointialueiden koko maan valtion rahoituksen tason määräytyminen vuosina 2023 ja 2024.* Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien 5 §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien kustannusten vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien talousarviotietojen perusteella laskettuun yhteismäärään, johon tehdään 7–9 §:ssä tarkoitetut tarkistukset. Edellä 1 momentissa tarkoitettu koko maan valtion rahoituksen taso tarkistetaan kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteisten tehtävien kustannusten osalta vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2022 talousarviotietoihin ja tilinpäätöstietoihin perustuvien kustannusten erotus otetaan huomioon korjaamalla 6 §:ssä tarkoitettuja vuoden 2023 laskennallisia kustannuksia. Vuoden 2024 rahoituksen perusteena on 2 momentissa tarkoitettu vuoden 2023 tarkistettu koko maan rahoituksen taso. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen hyvinvointialueiden rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä, laskelmia koskevien tietojen keräämisestä ja laskelmien tarkistamisesta.
- **35§:** *Siirtymätasaus.* Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään. Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia suuremmat, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoituksesta vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotuksesta asukasta kohden seuraavasti: 1) enintään 10 euroa vuonna 2024; 2) enintään 30 euroa vuonna 2025; 3) enintään 60 euroa vuonna 2026; 4) enintään 90 euroa vuonna 2027; 5) enintään 150 euroa vuonna 2028; 6) enintään 200 euroa vuonna 2029. Asukasta kohden 200 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella. Jos hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia pienemmät, siirtymätasauksena hyvinvointialueen rahoitukseen lisätään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotukseen asukasta kohden seuraavasti: 1) enintään 10 euroa vuonna 2024; 2) enintään 30 euroa vuonna 2025; 3) enintään 60 euroa vuonna 2026; 4) enintään 75 euroa vuonna 2027; 5) enintään 90 euroa vuonna 2028; 6) enintään 100 euroa vuonna 2029. Asukasta kohden 100 euroa ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella. Edellä 1 momentissa tarkoitettu laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarviotietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukien kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Hyvinvointialueen siirtymätasaus tarkistetaan vuoden 2026 rahoituksesta alkaen siten, että siirtymätasaukseen lisätään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen kanssa lasketun laskennallisen rahoituksen ja ilman kerrointa lasketun laskennallisen rahoituksen erotus. Jos hyvinvointialueiden rahoitukseen siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät lisäykset, lisätään hyvinvointialueiden rahoitukseen tätä erotusta vastaava määrä. Rahoituksen lisäys on kaikilla hyvinvointialueilla asukasta kohti yhtä suuri.

Etelä-Savon hyvinvointialueen kokonaisrahoituksen yleiskatsaus

Siirtyvät kustannukset

Alueen kuntien talousarvioiden ja taloussuunnitelmin perusteella Valtionvarainministeriön 7.10.2021 laskelman mukaan siirtyvien kustannusten määrä on 618 miljoonaa euroa. Siirtyvät kustannukset määrittävät vuoden 2023 osalta vuonna 2022 alueen kuntien vuoden 2022 talousarvioiden pohjalta. Vuoden 2022 tilinpäätösten valmistuttua siirtyvien kustannusten määrää korjataan vuoden 2024 rahoitukseen.

Laskennallinen rahoitus

Palvelutarpeen, väestön määrän, olosuhdetekijöiden ja hyte-kertoimen perusteella laskettu laskennallinen rahoitus Etelä-Savon hyvinvointialueella **601 miljoonaa euroa**.

Siirtymätasaus

Siirtymätasaus on siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen erotus, Etelä-Savossa noin -17 miljoonaa euroa, noin -127 euroa asukasta kohti.

Vuosien 2023 - 2028 rahoitus

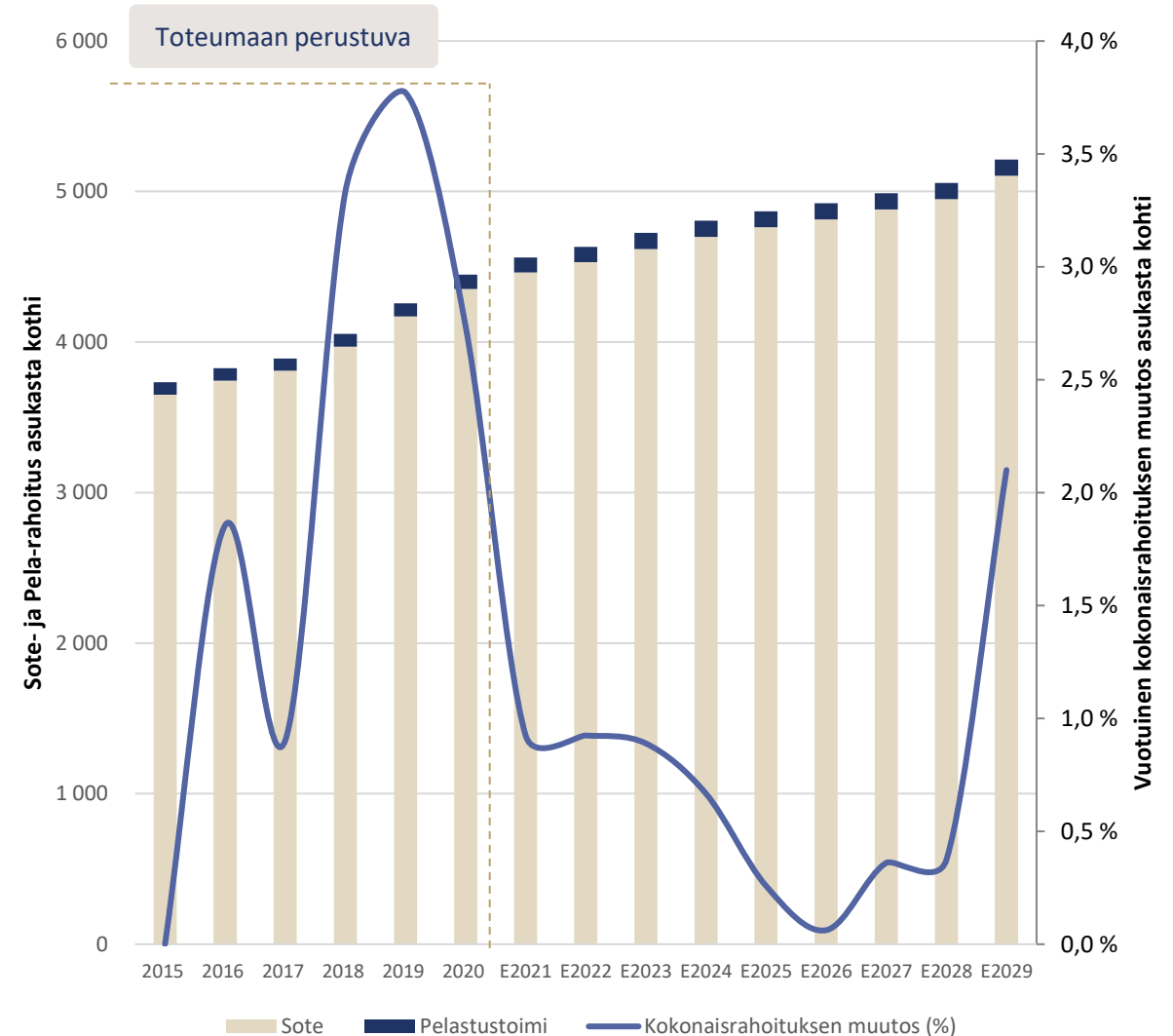
Vuoden 2023 siirtymätasauksen määrä on nolla euroa, joten toteutuvan rahoituksen määrä on siirtyvät kustannukset (vuoden 2022 talousarvioiden mukainen ennuste) korjattuna palvelutarpeen ja kustannustason muutoksella. Etelä-Savossa vuoden 2023 rahoituksen määrä on **624 miljoonaa euroa**.

Vuosina 2024 – 2029 siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen erotusta katetaan siirtymätasauksella siten, että siirtymätasauksen vaikutuksesta rahoituksen määrä kasvaa 0,7 % vuonna 2024 ja pienimmillään 0,1 % vuodessa vuonna 2026. Rahoituksen on määrä saavuttaa laskennallisen rahoituksen tason vuonna 2029, jolloin Etelä-Savon hyvinvointialueelle on ennusteen mukaan määrä jäädä nykyisen laskennan mukaan -27 euroa /asukas toistaiseksi pysyväksi siirtymätasaukseksi 2030 vuodesta alkaen.

Nettokustannusten kasvu 2015 - 2028

Sote-palveluiden kustannukset ovat kasvaneet Etelä-Savon hyvinvointialueen kunnissa yhteenlaskettuna vuosina 2015 – 2020 keskimäärin noin 2,5 % vuodessa ja pelastustoimen kustannukset vastaavasti noin 0,4 %. Etelä-Savon hyvinvointialueen kuntien talousarvioiden ja taloussuunnitelmien perusteella ennustetaan, että vuotuinen kasvu vuosina 2021 – 2022 olisi noin 0,9 %. Sote-rahoitusmallin mukaisen vuotuisen rahoituksen ja sitä kautta kustannusten kasvun arvioidaan olevan vuosina 2023 – 2028 keskimäärin 0,3 % vuodessa.

Etelä-Savon hyvinvointialueen kokonaisrahoitus 2015-E2029

Etelä-Savon tulevan hyvinvointialueen sote-kustannusten jakautuminen kunnittain

Etelä-Savon hyvinvointialueen **väestömäärän ennustetaan laskevan noin 9 %** vuoteen 2029 mennessä. Samalla väestönrakenne on maan keskiarvoon nähden iäkkäämpää (yli 64 vuotiaiden osuus), sekä työikäisiä on myös suhteessa vähemmän.

Yli 64-vuotiaiden osuus hyvinvointialueen asukkaista ennustetaan olevan keskimäärin 37 % (vrt. Koko Suomi 26 %)

- Eniten iäkkäitä ennustetaan olevan Sulkavalla, Hirvensalmella ja Puumalassa
- Vähiten iäkkäitä ennustetaan olevan Savonlinnassa, Mikkelissä ja Pieksämäellä

Työikäisten 18 - 64 vuotiaiden osuus hyvinvointialueen asukkaista ennustetaan olevan keskimäärin 50 %. (vrt. Koko Suomi 67 %)

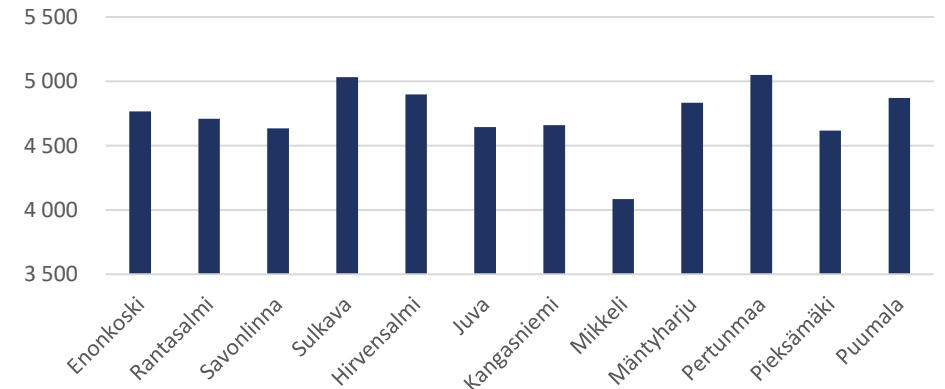
- Eniten työikäisiä ennustetaan olevan Savonlinnassa, Mikkelissä ja Pieksämäellä
- Vähiten työikäisiä ennustetaan olevan Sulkavalla, Hirvensalmella ja Puumalassa

Hyvinvointialueen siirtyvien kustannusten määräytyminen kunnittain riippuu:

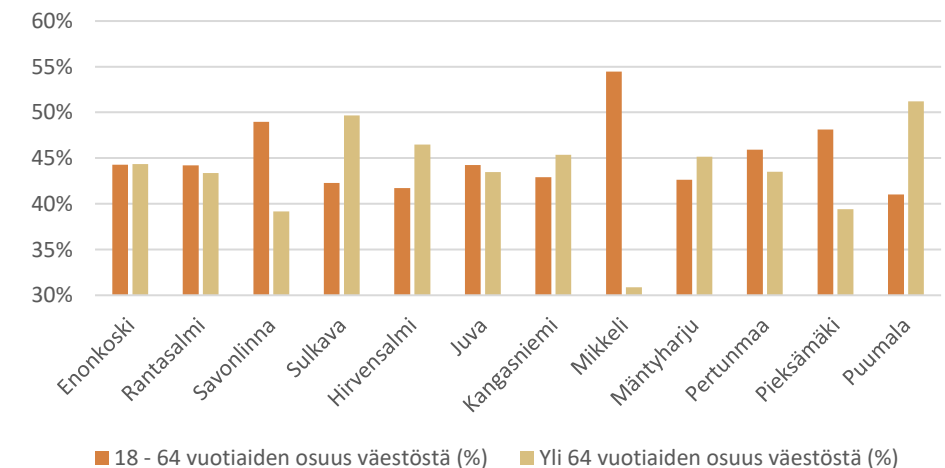
- Alueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannuskehityksestä,
- väestörakentessa ja
- palvelutarpeesta

Korkeimmat asukaskohtaiset kustannukset ovat Sulkavalla, Pertunmaalla ja Puumalassa. Kun taas alhaisimmat kustannukset asukasta kohden ovat Mikkelissä ja Savonlinnassa (Laskelmassa ei ole huomioitu palvelutarpeen vaikutusta)

Etelä-Savon kuntien sote-nettokäyttökustannukset asukasta kohti vuonna 2020

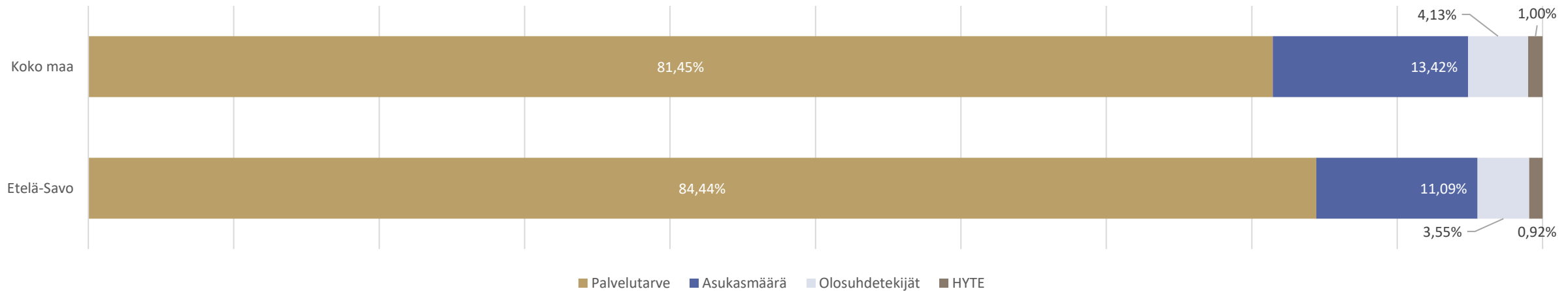

Kuntien väestörakenne 2029

Hyvinvointialueiden rahoitusmallin vertailu

Laskennallisen sote-rahoituksen suhteelliset osuudet

Valtion maksaman rahoituksen tason määräytyminen

Valtion rahoituksen perusteena käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia. Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien kustannusten vuoden 2021 tilinpäätöksen ja vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen keskiarvon perusteella laskettuun yhteismäärään. Koko maan tasolla kustannusten pohjana käytetään vuoden 2022 tasoa. Vuoden 2022 talousarviotieto tarkastetaan tilinpäätöstietojen mukaiseksi vuoden 2024 rahoitukseen.

Valtion rahoituksen tasoa muutetaan vuosittain laissa säädetyllä tavalla. Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä ennakoitu palvelutarpeen kasvu otetaan huomioon koko maan tasolla THL:n some-mallin mukaisesti. Vuodesta 2025 lähtien palvelutarpeen kasvusta otetaan huomioon 80 prosenttia. Palvelutarpeen arvioitua vuosittaista kasvua kuitenkin korotetaan muun muassa siirtymävaiheen kustannusten vuoksi 0,2 prosenttiyksiköllä vuosina 2023–2029. Kustannustason muutos otetaan huomioon hyvinvointialueiden hintaindeksin mukaisesti. Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä otetaan täysimääräisesti huomioon hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos silloin, kun se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Lisäksi rahoituksen taso tarkistetaan jälkikäteen koko maan tasolla. Jos rahoituksen taso vaarantaa muutoin riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai pelastustoimen palvelujen järjestämisen, hyvinvointialueella on oikeus saada lisärahoitusta palvelujen turvaamiseksi.

Hyvinvointialueiden rahoitus on laskennallista ja yleiskatteista

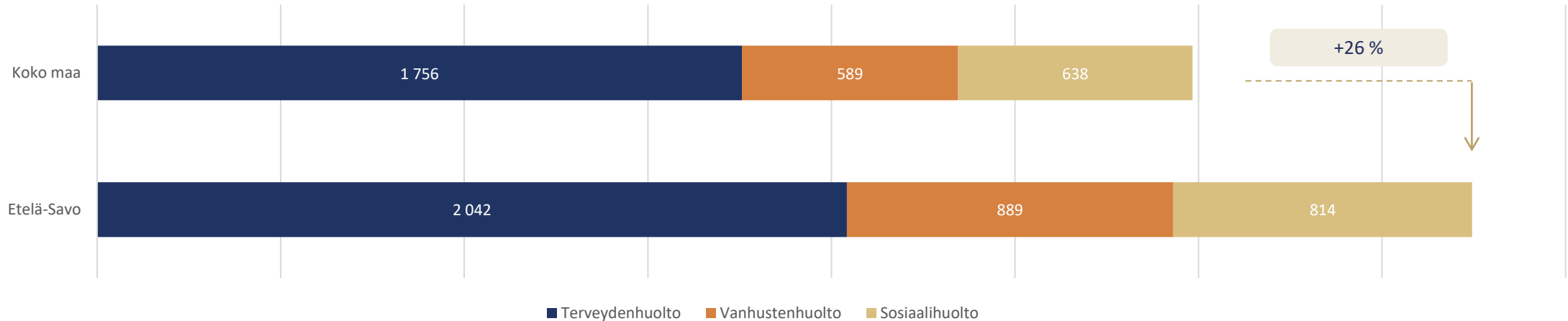
Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitus muodostuu VM:n 7.10.2021 rahoituslaskelman perusteella seuraavasti: asukasmäärän perusteella 492 eur/as (11,09 %) ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden perusteella 3 745 eur/as (84,4 %). Lisäksi rahoitusta myönnetään muiden alueellisia olosuhdetekijöitä kuvaavien tekijöiden perusteella 158 eur/as (3,55 %), joita ovat asukastiheys, vieraskielisyys, kaksikielisyys, saaristoisuus, saamenkielisyys, ja pelastustoimen riskitekijät sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella 41 eur/as (0,92 %). Asukasmäärän ja olosuhdetekijöiden suhteellinen osuus on poliittinen päätös, joka ei suoraan perustu palvelutarpeeseen. Hyvinvointialue päättää saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen. Valtioneuvosto päättää perushinnat vuosittain, tarvetekijät määritellään vähintään neljän vuoden välein ja asukasmääränä käytetään edellisen vuoden edeltävää vuotta. Hyvinvointialueella on lisäksi oikeus periä asiakas- ja käyttömaksuja järjestämiensä palvelujen käytöstä sekä päättää maksutulojen käytöstä. Hyvinvointialueelle voidaan myöntää valtionavustusta.

Siirtymäkausi tasaa muutosta nykytilaan

Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että uudistuksen voimaantulovuonna erotus rajataan nolnaan euroon. Siirtymätasauksen määrä laskee vuosittain seitsemän vuoden mittaisella siirtymäkaudella, niin että vuonna 2029 maksimuutos rajataan +200 ja -100 asukasta kohden laskettuna. VM:n 7.10.2021 rahoituslaskelmassa.

Palvelutarpeeseen perustuvan rahoituksen vertailu

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeeseen perustuva rahoitus

Palvelutarvetta kuvaavien tarvekertoimien laskenta

Palvelutarpeen määrittämisen perustana ovat terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon tarvekertoimet. Hyvinvointialueen tarvekertoimen laskenta perustuu THL:n 11 eri lähteestä keräämään ja yhdistelemään tietoon. Näiden tietojen ja tilastollisen laskentamallin perusteella on laskettu valtakunnallinen painokerroin jokaiselle palvelutarvetta kuvaavalle muuttujalle. Terveydenhuollon tarvekertoimen laskemisessa käytetään muuttujina 51 tautiluokkaa, vanhustenhuollon laskennassa tautiluokkia on 18. Sosiaalihuollon laskennassa tautiluokkia on 13. Yhteensä tautiluokkia on 53. Lisäksi kaikkien kolmen kertoimen laskennassa käytetään demografisia muuttujia.

Palvelutarpeen perustuvan rahoituksen määrä

Palvelutarpeeseen perustuvan rahoituksen laskemiseksi terveyden-, vanhusten ja sosiaalihuollon palvelukohtainen tarvekerroin kerrotaan palvelukohtaisella perushinnalla ja hyvinvointialueen asukasmäärällä. Terveydenhuollon valtakunnallinen perushinta on VM 7.10.2021 laskelman mukaan 1 756 eur/as, vanhustenhuollon 589 eur/as ja sosiaalihuollon 638 eur/as. Perushintojen määrätymiseen tulee vaikuttamaan tulevien vuosien palkkaratkaisut, inflaation määrä ja palkkaharmonisoinnin kustannukset. Tämän hetken rahoituslaskelmat ovat vain suuntaa antavia ja varsinaiset luvut tulevat tämän hetkisen arvion mukaan kesällä 2022.

Rahoituksen perusteiden tarkistaminen

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) päivittää palvelutarpeen määrittämiseen käytettävää tarvevakiointimallia tietosisällön osalta noin kaksi kertaa vuodessa ennen vuotta 2023. Rakenteen osalta malliin odotetaan lisää muuttujia ja sosiaalihuollon osalta merkittäviä muutoksia keväällä 2022 siten, että tautiluokkia olisi yhteensä noin 120.

Siirtyvien kustannusten määräytyminen ja niiden vaikutus rahoitukseen

SIIRTYVIEN KUSTANNUSTEN MÄÄRÄYTYMINEN

Rahoituslain 5 § määrittää valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset: Valtion rahoituksen perusteena käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia.

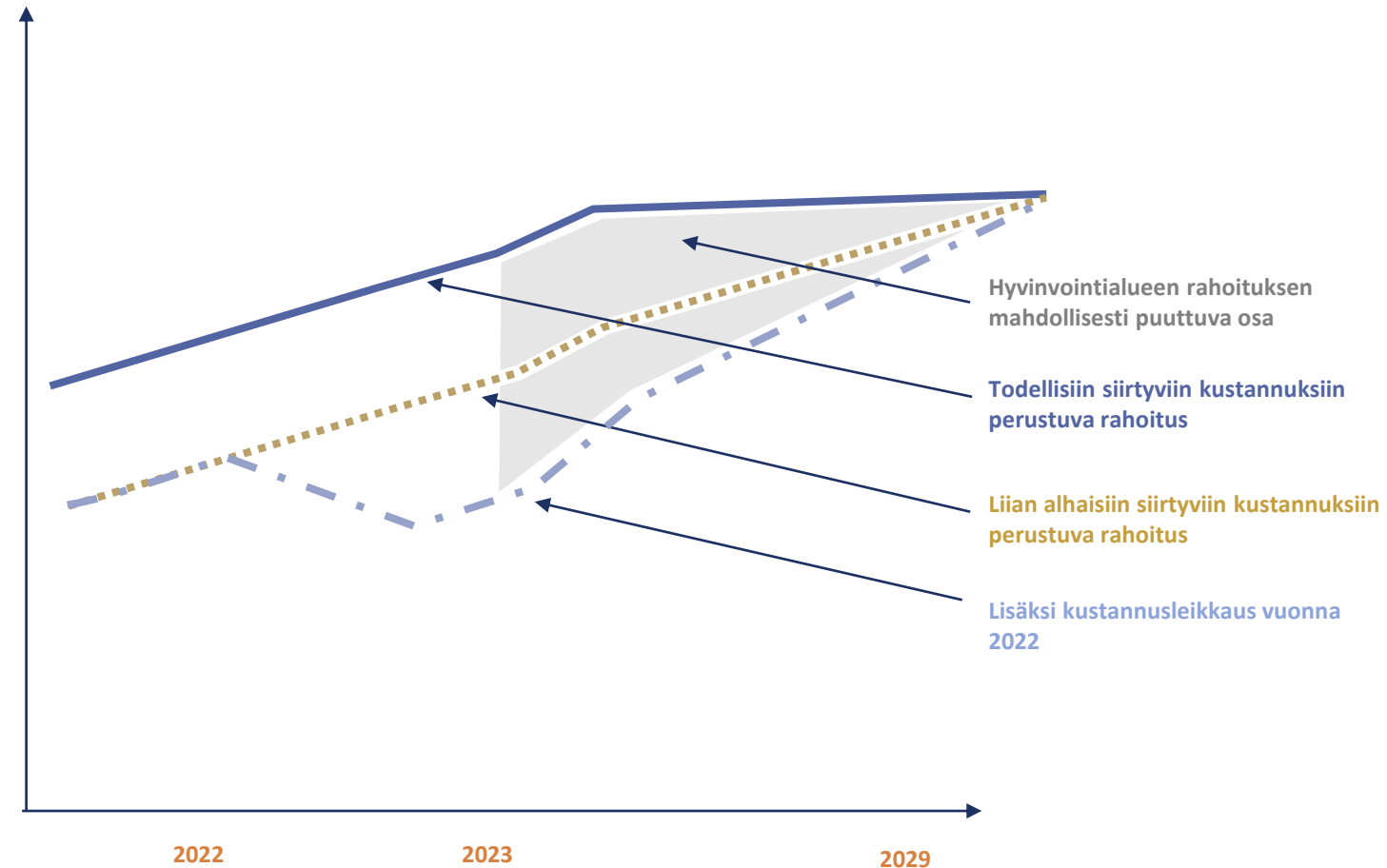
Sote-rahoitus määräytyy rahoituslain 34 § hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien 5 §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien kustannusten vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien talousarviotietojen perusteella laskettuun yhteismäärään, johon tehdään 7–9 §:ssä tarkoitetut tarkistukset.

Siirtyvät kustannukset määräytyvät 35 § mukaisesti Hyvinvointialueen rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja hyvinvointialueen alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2–5 momentissa säädetään.

Hyvinvointialueen rahoitusmallin yhtenä lähtökohtana on rahoituksen tason jatkuvuus nykytilasta hyvinvointialueelle siirryttäessä. Vuoden 2023 rahoituksen määrä vastaa vuosien 2021 ja 2022 siirtyvien kustannusten keskiarvoa palvelutarpeen ja kustannustason muutoksella korjattuna. Siirtymätasauksen avulla rahoituksen määrä tasataan vastaamaan laskennallisten kustannusten määrää seuraavan seitsemän vuoden aikana.

Mikäli kuntien palvelukohtaisissa tilinpäätöksissä sote-palveluiden ja pelastustoimen kustannuksiin ei ole kirjattu täysimääräisesti kaikkia kustannuksia, alottaa hyvinvointialue toimintansa liian pienellä rahoituksella ja syntynyt ero kuroutuu kiinni siirtymätasausvuosien aikana. Mikäli vuonna 2022 toteutetaan palveluihin kustannusleikkauksia, suurenee todellisen rahantarpeen ja rahoituksen tason välinen ero hyvinvointialueen aloittaessa vuonna 2023.

SIIRTYVIEN KUSTANNUSTEN VAIKUTUS RAHOITUKSEEN

Siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen erotus

Laskennallinen rahoitus

Alueen palvelutarpeen, asukasmäärän, olosuhdetekijöiden ja Hyte-kertoimen perusteella laskettu laskennallinen rahoitus on VM 7.10.2021 rahoituslaskelman mukaan 4 532 euroa asukasta kohti.

Siirtyvät kustannukset

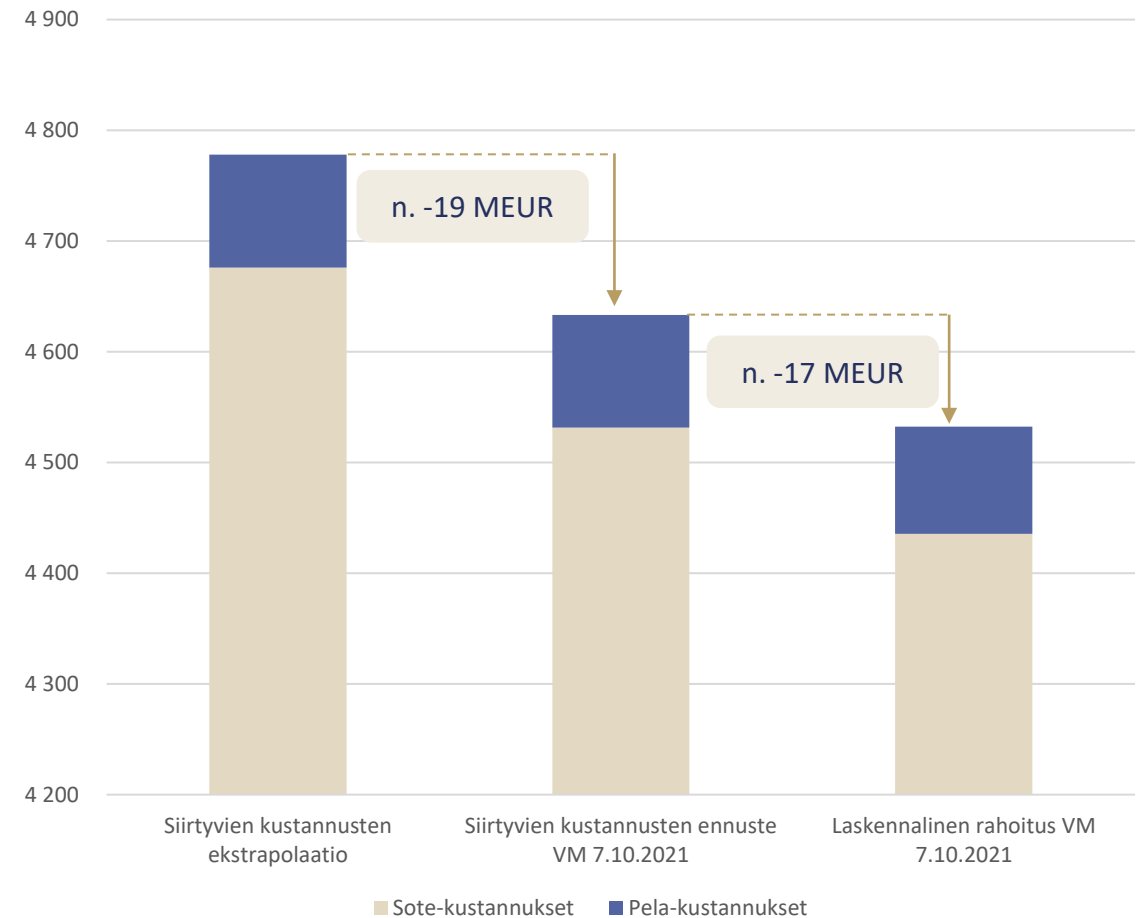
Vuosien 2021 ja 2022 keskimääräiset nettokustannukset vuoden 2022 tasoon tuotuna muodostavat sote-rahoitusmallin mukaiset siirtyvät kustannukset, joiden VM ennustaa olevan Etelä-Savon hyvinvointialueella noin 618 MEUR, eli 4 660 € asukasta kohden. Näiden siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen erotus on yhteensä noin 17 miljoonaa euroa.

Mahdollisesti puuttuvat siirtyvien kustannusten erät

VM 7.10.2021 rahoituslaskelman mukainen ennuste perustuu alueen kuntien vuoden 2020 loppupuolella laatimiin vuosien 2021 talousarvioihin ja 2022 talousennusteisiin. Näiden perusteella laskettu siirtyvien kustannusten ennuste johtaa noin 0,9 % vuotuisen kasvuun, kun Etelä-Savon sote-kustannusten toteutunut kasvu on vuosina 2015 – 2020 ollut keskimäärin 2,5 % vuodessa. Mikäli käytetään tätä samaa 2,5 % kasvuolettamaa vuosille 2021 – 2022 on siirtyvien kustannusten määrä 4 778 euroa asukasta kohti. Näin lasketut siirtyvät kustannukset ovat noin 19 miljoonaa euroa suuremmat koko alueella kuin VM:n 7.10.2021 rahoituslaskelman ennuste. Mikäli kustannuskasvu jatkuisi samansuuruisena kuin 2015 -2019, aloittaisi Etelä-Savon hyvinvointialue vuonna 2023 noin 19 miljoonaa euroa alijäämäisellä rahoituksella.

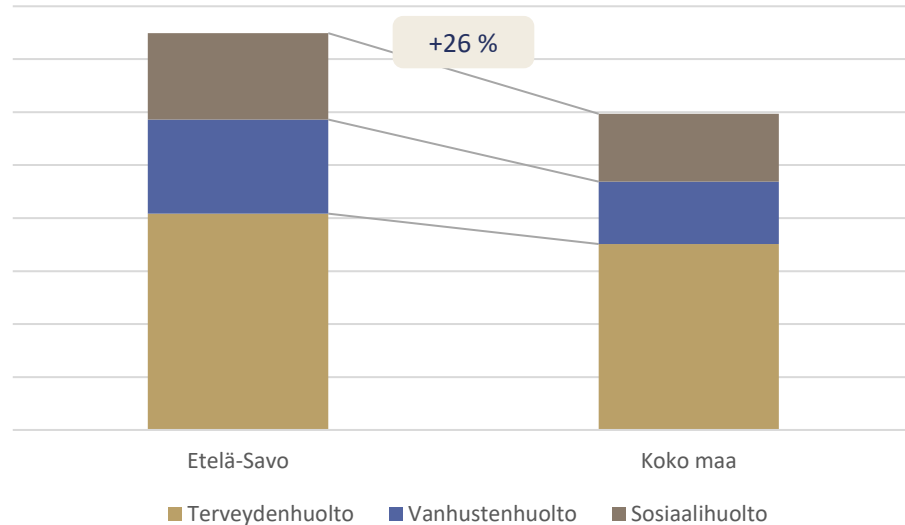
Edelleen, syksyllä 2021 toteutetun siirtyvien kustannusten kuntakyselyn perusteella kuntien raportoimista käyttötalouden tehtäväkohtaisista tiedoista on tässä vaiheessa tunnistettu noin 2,5 miljoonaa euroa sellaisia eriä, jotka kuuluisivat siirtyviin kustannuksiin, mutta niitä ei ole sinne kirjattu. Kun summa kirjataan kuntien toimesta sote- tai pela-palveluille, vaikuttaa se suoraan hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen määrään.

Siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen vertailu

Palvelutarpeeseen perustuvan rahoituksen määräytyminen Etelä-Savon hyvinvointialueella

Palvelutarpeeseen perustuva laskennallinen rahoitus

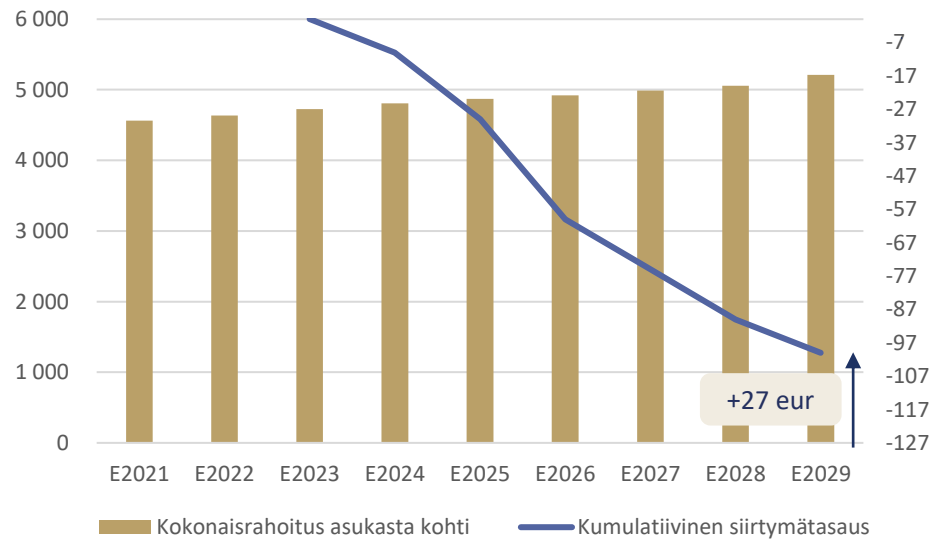
	Palvelukohtainen kerroin	Perushinnat	Palvelutarpeeseen perustuva rahoitus
Terveysterveyskerroin	1,163	1 756	2 042
Vanhustenhuollon kerroin	1,510	589	889
Sosiaalihuollon kerroin	1,275	638	814
YHTEENSÄ		2 984	3 745

Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelutarpeeseen perustuvan rahoituksen määrä on koko maan suurin.

Negatiivinen siirtymätasaus vaikuttaa Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitusta alentavasti

Etelä-Savon Hyvinvointialueen kokonaisrahoitus alkavana vuonna 2023 on yhteensä **4 725 eur asukasta kohden**. Yhteensä kokonaisrahoituksen on noin **624 miljoonaa euroa**.

Vuoden 2029 jälkeen hyvinvointialueelle jää tämän hetkisen ennusteen mukaan **pysyvä siirtymätasaus, 27 eur asukasta kohden**.

Etelä-Savon laskennallisen rahoituksen määräytyminen

	Osuus laskennallisesta rahoituksesta (%)	Vuoden 2023 laskennallinen rahoitus
Tarvevakioitu soterahoitus	82,6 %	3 745
+ Asukasmäärä	10,9 %	492
+ Asukastiheys	2,1 %	95
+ Vieraskielisyys	0,7 %	33
+ Kaksikielisyys	0,0 %	0
+ Saamenkielisyys	0,0 %	0
+ Saaristoisuus	0,6 %	29
+ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	0,9 %	41
= Soterahoitus yhteensä	97,9 %	4 436
+ Asukasmäärä	1,2 %	56
+ Asukastiheys	0,2 %	8
+ Riskitekijät	0,7 %	33
= Pelastustoimen rahoitus	2,1 %	97
= Laskennallinen rahoitus yhteensä	100,0 %	4 532
+ Palvelutarpeen muutos		46
+ Kustannustason muutos		45
= Vuoden 2023 laskennallinen rahoitus		4 624

Etelä-Savon sote-rahoituksen muutos 2023 - 2029

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Tarvevakioitu soterahoitus	3 745	3 745	3 745	3 745	3 745	3 745	3 745
+ Asukasmäärä	492	492	492	492	492	492	492
+ Asukastiheys	95	95	95	95	95	95	95
+ Vieraskielisyys	33	33	33	33	33	33	33
+ Kaksikielisyys	0	0	0	0	0	0	0
+ Saamenkielisyys	0	0	0	0	0	0	0
+ Saaristoisuus	29	29	29	29	29	29	29
+ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	41	41	41	41	41	41	41
= Soterahoitus yhteensä	4 436	4 436	4 436	4 436	4 436	4 436	
+ Asukasmäärä	56	56	56	56	56	56	56
+ Asukastiheys	8	8	8	8	8	8	8
+ Riskitekijät	33	33	33	33	33	33	33
= Pelastustoimen rahoitus	97	97	97	97	97	97	97
= Laskennallinen rahoitus yhteensä	4 532	4 532	4 532	4 532	4 532	4 532	
7 § Palvelutarpeen vuosimuutokset	1,24 %	1,24 %	0,99 %	0,99 %	0,99 %	0,99 %	0,99 %
7 § Some-malli	1,04 %	1,04 %	1,04 %	1,04 %	1,04 %	1,04 %	1,04 %
36 § 1 momentti	0,20 %	0,20 %	0,20 %	0,20 %	0,20 %	0,20 %	0,20 %
14 § ja 36 § leikkuri	0,00 %	0,00 %	20,00 %	20,00 %	20,00 %	20,00 %	20,00 %
+ Palvelutarpeen muutos	46	46	37	37	37	37	74
Arvio kustannustason vuosimuutoksesta	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
+ Kustannustason muutos	45	45	45	45	45	45	92
Siirtymätasauksen vuosimuutokset (eu/as)		-10	-30	-60	-75	-90	-100
Siirtymätasauksista lisää (eu/as)		-10	-20	-30	-15	-15	-10
+ Siirtymätasaus	0	-10	-20	-30	-15	-15	-10
= Hyvinvointialueen kokonaisrahoitus asukasta kohti	4 725	4 807	4 869	4 922	4 989	5 057	5 212
Kokonaisrahoituksen muutos/as (%)	2,0 %	1,7 %	1,3 %	1,1 %	1,4 %	1,4 %	3,1 %
Hyvinvointialueen kokonaisrahoitus yhteensä	623 844 368	628 002 179	629 620 835	630 008 455	632 275 019	634 632 188	647 956 655
Kokonaisrahoituksen muutos (%)	0,89 %	0,67 %	0,26 %	0,06 %	0,36 %	0,37 %	2,10 %

Siirtymätasauksen laskenta ja siihen vaikuttavat muuttujat

- **Vuotuinen palvelutarpeen muutos** on laskettu ”Soterahoitus yhteensä” rivin perusteella. Vuotuinen kustannustason muutos on puolestaan laskettu ”Laskennallinen rahoitus yhteensä” rivin perusteella. Palvelutarpeen ja kustannustason muutos vaikuttaa vuosittain perushintoihin ja sitä kautta toteutuvan rahoituksen määrään. Lakiin on kirjattua palvelutarpeen muutoksen kasvuprosentit, jotka ovat 1,04 prosenttia vuonna 2023, 1,03 prosenttia vuonna 2024, 1,07 prosenttia vuonna 2025 ja 1,05 prosenttia vuonna 2026. Kustannustason muutoksena on käytetty 1 % vuotuista kasvua.
- **Siirtymätasaus** on laskettu vuoden 2022 siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen erotuksena ennen palvelutarpeen ja kustannustason muutosta. Siirtymätasauksista tarkistetaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten valmistuttua. Mahdollinen korjaus tehdään vuoden 2023 aikana. Tässä laskelmassa esitetty -127 eur/as siirtymätasaus Valtiovarainministeriön 7.10.2021. esittämiin rahoituslaskelmiin.
- Alkuperäistä siirtymätasauksista on lisätty vuosittain rahoituslain 35 pykälän mukaisilla vuosimuutoksilla aina alkuperäisistä siirtymämuutoksista laskien.

Lainanottovaltuuslaskelma

Etelä-Savon hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kehitys 2018-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Lainanhoitokatteeseen perustuva lainan enimmäismäärä (10 x edellisen vuoden vuosikate)	100 459	61 269	54 546	127 686	217 986
Tilikauden alun ennakoitu lainamäärä	92 920	111 857	140 858	169 040	203 472
Lainanottovaltuus	7 539	-50 588	-86 312	-41 354	14 514
Tilikauden toteutuneet/suunnitellut investoinnit yhteensä (käyttöomaisuuden myyntituotot vähennetty)	34 256	40 987	41 276	44 382	22 386
Lainakaton mahdollistamien lisäinvestointien määrä	-26 717	-91 575	-127 588	-85 736	-7 872
Tuloslaskelman vuosikate (edellinen vuosi: tilinpäätöstiedot/taloussuunnitelma)	10 046	6 127	5 455	12 769	21 799
Korkokulut (edellinen vuosi: tilinpäätöstiedot/taloussuunnitelma)	621	862	710	938	635
A) Tuloslaskelman vuosikate ja korkokulut yhteensä	10 667	6 989	6 165	13 707	22 434
Korkokulut (edellinen vuosi: tilinpäätöstiedot/taloussuunnitelma)	621	862	710	938	635
Laskennallinen lainanlyhennys (aloittavan taseen lainamäärä/10)	9 292	11 186	14 086	16 904	20 347
B) Korkokulut ja laskennallinen lainanlyhennys yhteensä	9 913	12 048	14 796	17 842	20 982
C) Laskennallinen lainanhoitokate= A / B	1,08	0,58	0,42	0,77	1,07

Vuonna 2023 käyttöönotettava lainanottovaltuutus lasketaan lainanhoitokatteeseen perustuvan lainan enimmäismäärän sekä tilikauden alun ennakoidun lainamäärän (lyhyt- ja pitkävaikutteisen lainojen yhteissumma) erotuksena.

Lainan enimmäismäärä (A) on laskettu esimerkkilaskelmassa sisällyttäen myös korkokulut. VM:n neuvottelevan virkamiehen Pasi Leppäsen kanssa käytyjen keskustelun pohjalta (lainanhoitokatteeseen perustuvan lainan enimmäismäärän laskentakaava voitaisiin keskustelujen pohjalta yksinkertaistaa muotoon: 10 x edellisen vuoden vuosikate + korkokulut).

Vuotta 2023 koskeva lainanottovaltuutus tullaan Voimaanpanolain 57 pykälän mukaan määrittämään siten, että se lasketaan kuhunkin hyvinvointialueeseen siirtyvien sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätösten tietojen ja vuoden 2022 talousarvion tietojen perusteella. Tässä laskelmassa huomioitu talouden ja lainakannan kehitys perustuu tilinpäätöstietoihin 2017-2020, talousarvioon 2021 sekä taloussuunnitelmaan 2021-2024. Laskennallinen hoitokate on siten suuntaa-antava ja täsmentyy vuoden 2021 tilinpäätöksen ja vuoden 2022 talousarvion pohjalta.

Yllä mainittujen tietojen pohjalta määritetty laskennallinen lainanottovaltuutus on vuonna 2022 negatiivinen, mikä tarkoittaa sitä, että Etelä-Savon hyvinvointialueella ei tule olemaan mahdollisuutta pitkäaikaisen lainan ottamiseen ja investointeihin ilman ministeriöiden myöntämää lisälainanottovaltuutusta.

Laskennassa ei oteta huomioon lainojen takaisinmaksua.

Liitteet

Väestöennuste

Hankkeen lähtökohdat ja tavoitteet

Lähtökohdat

- Sote-uudistuksen myötä Etelä-Savoon syntyi hyvinvointialue, joka vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista sekä pelastustoimesta.
- Etelä-Savon alueelle tulee hyvinvointialueen myötä rahoituksen ja ohjauksen näkökulmasta iso muutos. Etelä-Savon hyvinvointialue on itsenäinen julkisoikeudellinen yhteisö, jonka rahoitus ja ohjaus tulee valtiolta. Lisäksi sillä on vaaleilla valittu valtuusto ja hallitus.
 - Rahoituksen perustassa tulee aidosti huomioida alueen ominaispiirteet, tarvetekijät ja palvelutarve
 - Tarkastelussa tulee huomioida kahden sairaanhoitopiirin, perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja Vaalijalan aiheuttamat molempien alueiden todelliset kustannukset. Mitä nykyinen malli todellisuudessa maksaa ja millaiseen rahoitukseen tulee päästä, jotta sote-lainsäädännön edellytykset saadaan täytettyä koko Etelä-Savon sekä Savonlinnan osalta
 - Edellisten lisäksi tulee huomioida Rantasalmen ja Sulkavan nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelyn todelliset kustannukset
- Siirtyä hyvinvointialueeksi tulisi tehdä mahdollisimman sujuvaksi ja nopeaksi. Tämä edellyttää hyvää yhteistyötä ja suunnittelua yhdessä alueen kuntien kanssa. Tulevan hyvinvointialueen talouden pohja tulee varmistaa vuosien 2021 ja 2022 aikana yhdessä kuntien ja kuntayhtymien kanssa, erityisesti, miten tehdään vuoden 2022 talousarvio ja sote- sekä pelastustoimen kirjaukset, jotta aiheutuvat kustannukset saadaan täysimääräisesti näkymään tulevan hyvinvointialueen siirtyvissä kustannuksissa.
 - Esitetyn sote-uudistuksen rahoitusmallin riskinä on, että kunnat tai kuntayhtymät tekevät vuosien 2021 ja 2022 sellaisia talouteen vaikuttavia päätöksiä, jotka vaikeuttavat hyvinvointialueen tulevaa rahoituspohjaa
- Valtion rahoituksen linjaaminen jatkuu todennäköisesti koko kevään 2022
- Olemassa olevat kuntayhtymien ali- ja ylijäämät puretaan 31.12.2022 menneessä
- Tulevan hyvinvointialueen tulee huomioida ja arvioida todelliset siirtyvät kustannukset ja mitä tarvevakioitu malli todellisuudessa tuottaa.

Edellä kuvatun taustan perusteella tässä työssä

- Selvitetään millaisen paineen perustettavalle hyvinvointialueelle luo
 - Etelä-Savon kuntien talouden, sote-kustannusten ja palvelutarpeen kehittyminen vuoteen 2023 asti
 - Mikä tulee olemaan todellinen kustannuskehitys ja mikä on sen suhde tulevaan siirtyviin kustannuksiin ja tarvevakioituun rahoitukseen
- Valitaan sopiva tapa tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa (kunnat, väliaikainen toimielin, kuntayhtymät ja poliittinen ohjausryhmä), jolla tuetaan hyvinvointialueen talouden rakentamista.
- Tehdään alustava näkemys tärkeimmistä talouden ongelmakohdista, jotka tulee ratkaista hyvinvointialueen perustamisen ja rakentamisen yhteydessä
 - Todelliset kuntien siirtyvät sote-kustannukset Etelä-Savon alueella ja niiden täysimääräinen huomiointi tulevassa Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitusmallissa ja ratkaisuissa. Siirtyvät kustannukset arvioidaan kunnille annettavan toimeksiannon ja kuntien antamien vastausten perusteella. Kunnat tuottavat tiedon uuden sote-lainsäädännön antaman velvoitteen mukaan
 - Selvityksessä huomioidaan myös ympäristöterveydenhuolto
 - **Selvityksen perusteella neuvotellaan tulevan hyvinvointialueen kuntien kanssa, miten kuntatalouden toimenpiteet vaikuttavat tulevaan hyvinvointialueeseen ja millaiset toimenpiteet heikentävät alueet kilpailukykyisten sosiaali- ja terveyspalvelujen säilyttämistä ja kehittämistä**

Tuotokset

Perustettavan ja hyvinvointialueen rahoituksen perusta todellisten siirtyvien kustannusten perusteella

Selvitys vaihtoehdoista, miten rahoituksen näkökulmasta tehdään kestäviä ratkaisuja kuntien talousarvioon

Riskianalyysi rahoituksen näkökulmasta erityisesti huomioiden kahden sairaanhoitopiirin merkitys

Neuvottelut kuntien kanssa ja niiden perusteella toimenpiteet hyvinvointialueen rahoituspohjan turvaamiseksi

Väestömäärä ja väestöennuste 2029

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Enonkoski	1 473	1 453	1 416	1 405	1 361	1 369	1 352	1 333	1 316	1 300	1 283	1 269	1 254	1 239	1 224
Rantasalmi	3 733	3 649	3 553	3 514	3 431	3 384	3 324	3 267	3 213	3 163	3 114	3 068	3 025	2 982	2 941
Savonlinna	35 523	35 242	34 664	33 611	32 974	32 603	32 110	31 626	31 156	30 704	30 266	29 843	29 433	29 035	28 651
Sulkava	2 724	2 661	2 588	2 530	2 492	2 422	2 373	2 326	2 282	2 241	2 200	2 166	2 134	2 104	2 074
Hirvensalmi	2 290	2 274	2 236	2 152	2 136	2 068	2 029	1 997	1 966	1 937	1 908	1 883	1 859	1 834	1 812
Juva	6 548	6 421	6 334	6 225	6 116	6 034	5 943	5 861	5 779	5 701	5 624	5 549	5 476	5 406	5 339
Kangasniemi	5 628	5 603	5 549	5 452	5 356	5 300	5 232	5 168	5 106	5 044	4 984	4 926	4 869	4 814	4 761
Mikkeli	54 665	54 517	54 261	53 818	53 134	53 316	53 069	52 820	52 568	52 314	52 056	51 798	51 537	51 276	51 018
Mäntyharju	6 159	6 097	6 054	5 924	5 791	5 761	5 687	5 616	5 550	5 488	5 427	5 369	5 313	5 256	5 203
Pertunmaa	1 817	1 796	1 739	1 713	1 690	1 661	1 640	1 618	1 596	1 576	1 555	1 536	1 519	1 502	1 487
Pieksämäki	18 801	18 475	18 220	17 933	17 682	17 399	17 152	16 919	16 696	16 479	16 272	16 074	15 880	15 693	15 515
Puumala	2 260	2 234	2 208	2 197	2 151	2 146	2 123	2 102	2 081	2 062	2 043	2 026	2 010	1 995	1 982
YHTEENSÄ	141 621	140 422	138 822	136 474	134 314	133 463	132 034	130 653	129 309	128 009	126 732	125 507	124 309	123 136	122 007

Liite 1: Siirtyvien kustannusten kuntakyselyn vastaukset

Siirtyvien kustannusten kuntakysely on toteutettu Verona Consultingin toimesta syksyllä 2021. Yhteenveto kyselystä on, että kuntien antaman ilmoituksen mukaan käyttötalouden palvelukohtaiseen tilastoon ilmoitettujen sote- ja pela-palveluiden osalta puuttuvien kustannusten määrä on yhteensä alle kolme miljoonaa euroa.

On kuitenkin syytä huomioida, että kyselyn vastauksissa kunnat nostivat esiin tarpeen tarkentaa palvelukohtaisia kirjauksia. Keskeisimpiä kehittämisalueita olivat lomapalkkavelkojen, eläkevastuiden, työterveyden, tilavuokrien, ruokapalveluiden ja kouluterveydenhuoltoon liittyvät kirjaukset.

Kyselyn perusteella kuntien raportoimista käyttötalouden tehtäväkohtaisista tiedoista on tässä vaiheessa tunnistettu noin 2,5 miljoonaa euroa sellaisia eriä, jotka kuuluisivat siirtyviin kustannuksiin, mutta niitä ei ole sinne kirjattu. Kun summa kirjataan kuntien toimesta sote- tai pela-palveluille, vaikuttaa se suoraan hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen määrään. Toteutettu kysely on kiinnittänyt kunnan taloushallinnon johdon huomion siirtyvien kustannusten kirjatuksiin ja antaa hyvän pohjan varmistaa kirjausten oikeellisuus osana Etelä-Savon hyvinvointialueen valmistelua.

HUOM. Kuntakyselyn yhteenveto on lähetetty alueen kunnille tarkistettavaksi 14.12.2021. Vastaukset on pyydetty 20.12.2021 mennessä. Tämän jälkeen raportin kuntakyselyn yhteenveto täydennetään tähän raporttiin ja Etelä-Savon valmistelun käyttöön.

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
1. Sopimukset, erityisesti hyvinvointialueiden väliset sopimukset								
Enonkoski	Ei ole							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Kotouttamisen tulo/erikseen selvityksessä	Kotouttamisen tulo kirjattu käyttötalouteen tuloksi sote-palveluluokalle						
Pieksämäki	Ei ole							
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava	Sulkavan kunnan ja Terveystalo Kuntaturvan välinen sote-ulkoistussopimus							
Puumala	Ei ole							
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole.							

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
2. Lomapalkkavelka ja ennuste lomapalkasta								
Savonlinna	Siirtyvän henkilöstön palkkauskustannus ilman lomarahoja: 1673550,24 sekä yleiskorotustaso v. 2022. Lomapalkkavelka: 68682,46 sekä yleiskorotustaso v. 2022							
Enonkoski	Ei ole							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki	Saadaan ajettua 31.12.2020 lomapalkkavelka koko kaupunki. Saadaan eroteltua soten osuus. Ruoka- ja siivouspalvelut saadaan eroteltua ja siitä pitää arvioida siirtyvän henkilöstön osuus. Toimistopalveluista arvioitava hyvinvointialueelle siirtyvä osuus.	Tilinpäätöksessä kirjataan muutos lomapalkkavelasta tulosalueille.		TP 31.12.2020 lomapalkkavelasta perusturvan osuus on 2.618.979,53 euroa.		227 409		Tukipalvelujen osuus puuttuu sotesta. Hyvinvointialueelle siirtyvän toimistopalvelujen lomapalkkavelan osuus 71.106,88 euroa ja ruoka- ja siivouspalvelujen osuus 156.302,36 euroa.
Sulkava	Ei merkittävää lomapalkkavelkaa, koska siirtyviä henkilöitä 1-2							
Puumala								
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole. Maksettu vuonna 2017 Essoten perustamisen yhteydessä.							

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
3. Eläkemenoperusteiset maksut								
Enonkoski	siirtyneet eläkemenoperusteiset /Keva	kuluksi kustannuspaikoille Kirjattu tuloslaskelmaan menotililleen. On merkitty tilastoon soten ja pelan palveluluokille.	kuten nyt on tehty	61 125,00	3 335,00			
Juva	Vanhojen palvelusuhteiden ja päätyneiden kuntayhtymien eläkemenovastuut		Kirjaamalla ne ao.kulutililleen.	Merkitty taloustilaston soten palveluluokille	Merkitty taloustilaston pelan palveluluokalle			
Mikkeli	n. 1,4- 1,9milj 2022 sote, pela n.110.600,- v.2022							
Pieksämäki	Kuel-kulut saadaan toimialoittain.	Maksetaan joka kuukausi, tilinpäätökseen saadaan oikaistua todellinen kustannus.		TP 31.12.2019 eläkemenoper.kustannusten perusturvan osuus oli 1.325.255 euroa.	TP 31.12.2019 eläkemenoper.kustannusten pelan osuus 68.146 euroa.	137 661		Tukipalvelujen osuus puuttuu sotesta. Siirtyvän toimistopalvelujen osuus 46.618,46 euroa ja ruoka- ja siivouspalvelujen osuus 91.042,20 euroa.
Sulkava	n. 230 000 euroa vuodessa.							
Savonlinna	1 636 959 - erittely liitteenä	Kirjattu tulosalueelle oma sosiaalipalvelu kunnan käyttötaloudessa kuntayhtymän laskutuksen päälle	Samalla tavalla kuin tähän asti on tehty					
Puumala	erikoissairaanhoido 23360 e (TA 2021) perusterveydenhuolto 215970 e (TA 2021)		tulee huomioida vuoden 2023 kustannuksissa. Oikea palveluluokkako?	perusterveydenhuolto - 200311,49 e erikoissairaanhoido - 31415,45 e		231 727		
Pertunmaa	Liite. Eläkemenoperusteiset hännät. Kuuluu ymmärtääksemme jatkossakin kunnalle.							
Hirvensalmi	n. 180.000 euroa/v							
Kangasniemi		360 749						
Mäntyharju	Ei ole							

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
4. Työterveyshuollon kustannukset								
Enonkoski	Ei ole							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki	Ostetaan palveluna.	Kulut kirjataan työterveyshuollon tehtävälle (Aura palveluluokituksen mukaan), eikä kuluja jaeta tulosalueille.				300 000		534 000 euroa koko kaupunki, soten osuus n. 300 000 euroa.
Sulkava	Siirtyvän henkilöstön osalta max. 1000 e / vuosi							
Savonlinna	18000 (400 e/htv/v)	Kirjautuvat tulosalueelle Henkilöstöpalvelut						
Puumala								
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
5. Vyörytykset								
Enonkoski	Ei ole							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki								
Savonlinna	Kaikki tulot ja menot kirjautuvat toimintakateen "yläpuolelle" aiheuttamisperiaatteen mukaan	Kirjautuvat ao. kustannuspaikalle						
Sulkava	Kunnan kirjanpidossa ei vyörytetä sotelle kustannuksia vaan on kirjattu suoraan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti							
Puumala								
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							
5.1 Yleishallinnon kustannukset								
Enonkoski								
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki		Sisäisinä menoina näkyy tulosalueilla vyörytykset (tietohallinto, toimistopalvelut, talous- ja palkkahallinto)						
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava	100 000 euroa (tietohallinto, toimistosihteerin työpanos)							
Puumala								
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju								
		3,40 %		580 297		0		

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioon otavat asiat
5.2 Rahoitus ja korkokustannukset vyörytyksissä								
Puumala								
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							
Enonkoski								
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki		Rahoituksen kustannuspaikalle kirjataan kaikki kulut.				Soten viivästyskorkomaksut eivät näy sotessa vaan rahoituksessa.		
Savonlinna	Ei ole	Ei ole						
Sulkava								
5.3 Tukipalvelujen kulut vyörytyksissä								
Puumala	Puhtaanapito palvelut: Vuodelta 2021 Essoten laskuttamatta jäävä osuus (arvio) 56 738 €/vuosi, alv 0%. Vuodelta 2022 Essoten laskuttamatta jäävä osuus (arvio) 75 795 €/vuosi, alv 0%.	puhtaanapito palveluissa kunnan käyttötaloudessa	Tilinpäätös 2021 kirjauksen osalta todella haastava, kun nyt kaikki kirjautuu samalle kustannuspaikalle. TA 2022 oikea palveluluokka?	ei eriteltyä, mutta arvio keskimäärin -65000 e		65 000		
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							
Savonlinna	Vammaisten päivätoiminta ja Työpaja Telkka	Kirjautuvat omille kustannuspaikoille - raportti vuoden 2022 tasosta liitteenä						
Enonkoski								
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki		Sisäisinä menoina näkyvät tulosalueilla vyörytykset						
Sulkava								

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioon otavat asiat
5.4 Tilojen kulut vyörytyksissä								
Puumala								
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							
Savonlinna	Soteri vuokrannut toimitilat kaupungilta		Kirjautuvat kiintistökohtaisesti ja kaupungin ja Soterin kesken on tehty kiinteistöistä vuokrasopimukset - liitteenä raportti					
Enonkoski								
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki			Sisäisinä vuokrina näkyvät tulosalueilla					
Sulkava	Sotelle kohdistetaan tilakustannuksia noin 300 000 e vuodessa + pelastuskelle n. 100 000 e / vuosi							
5.5 Muut tilakustannukset ja vuokrataso								
Puumala								
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Lisäksi Essote käyttää kunnan tiloja ilman korvausta mm, Kansis-koulukeskusta terv.hoit/lääkärin vast.ottoon	560 951						
Mäntyharju	Vuokrataso kiinteistökohtainen. Ei muita tilakustannuksia.							
Enonkoski	Terveysasema, palvelutalo Koskenhelmi ja kunnanviraston yksi työhuone vuokrattu Sosterille		vuokratulot laskutettu (vastaavat kustannuksia)	v. 2020 kulut 217 000/tuotot 284 000 nettokulut - 67 000 €	v. 2020 kulut 17 000/tuotot 21 000 nettokulut - 4 000 €			
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki			Vuokratulot näkyvät tulosalueilla					
Savonlinna			Työpaja Telakan toimitila on vuokrattu yksityiseltä - kohdettu ko. kustannuspaikalle					
Sulkava	Ei ole							

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
6. Soten tukipalvelut ja allokointi sote-palveluille								
Enonkoski	Ei ole							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki	Ei ole							
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava	Ei ole							
Puumala	Ei ole							
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi	Ei ole							
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							
7. Tutkimustoimintaan liittyvien kustannusten erittely								
Enonkoski	Ei ole							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki	Ei ole							
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava	Ei ole							
Puumala	Ei ole							
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi	Ei ole							
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
8. Lahjoitusrahastot ja taseessa näkymättömät säätiöt								
Enonkoski	v.2020 Testamentti Östring /Enonkosken kunnalle käytettäväksi puoliksi lastensuojelutyöhön ja lapsiperheiden sosiaalityöhön ja puoliksi vanhusten virikkeelliseen ja kulttuuritoimintaan.	Lahjoitusrahasto n. 1.3 milj € on toimeksiantojen varoissa						
Juva	Ei ole							
Mikkeli	1 asumiskohde (asunto-osake) joka selvitetään erikseen. Mien Haukivuoren Vanhustentalosäätiö?							
Pieksämäki								
Savonlinna	Erittely raportissa	19 519,31						
Sulkava	Ei ole							
Puumala	Ei ole							
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi	Ei ole							
Kangasniemi		18 988						
Mäntyharju	Ei ole							

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
9. Investointisuunnitelma								
Enonkoski		Soten tilojen (Koskenhelmi, terveysasema) Investoinnit v 2021 rakennukset n. 40 000 muu käyttöön n. 20 000	Kirjattu jo omille projektinumeroilleen. Jos vuokratilojen investoinnit tulee ilmoittaa niin v. 2021 ovat 73 000 €					
Juva	Mahdollinen ikääntyneiden palveluasuntolan rakentaminen tai olemassaolevan vapaan tilan muutos (vielä epäselvää, toteutuuko hanke)	Investointimenoksi, jonka jälkeen poistolaskenta 30 vuodeksi	Ei vielä mitenkään, ei ole toteutumisessa 2022					
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki	Investointisuunnitelmassa sote-kiinteistöjen investointitarpeet ovat n. 2,1 milj. euroa.							
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava	Ei ole							
Puumala	Palvelukeskuksen remontti vuosina 2021-2023: 600 000 e vuonna 2021, 900 000 e vuonna 2022 ja 900 000 e vuonna 2023	Kunnan investointiosia						
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi	Ei ole							
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	v.2022 0,31M€; v.2023 0,55M€							

Kuntakyselyn yhteenveto

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
10. Investointivelka								
Enonkoski								
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki								
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava								
Puumala		Peippolan kaksi rakennusta, kevyehkö sisäpuolinen remontti, vuonna 23-24. Pinta-ala yhteensä 400 m2 a 200e/m2. Kouluterveydenhuollon tilat Yhtenäiskoululla kevyehkö pintaremontti 30 m2 a 200e/m2.						
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi								
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Ei ole							

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
11.1 Sairaanhoitopiiri								
Enonkoski	Ei ole							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki	Ei ole							
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava	Ei ole							
Puumala	Ei ole							
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi	Ei ole							
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Esshp				9.340.195 (ei yleiskulua erikoissairaanhoidossa)			
11.2 Erityishuoltopiirin kuntayhtymä								
Enonkoski	ei (kaikki laskut tulevat Sosterin kautta)							
Juva	Ei ole							
Mikkeli	Mikkelin osuus Vaalijalan ky:stä 12,37%, vaatii erillistä selvitystä?	Taseessa Sijoituksissa ja osuuksissa						
Pieksämäki	Vaalijalan ky. (7,11 %)							
Savonlinna	Ei ole							
Sulkava	Ei ole							
Puumala	Ei ole							
Pertunmaa	Ei ole							
Hirvensalmi	Ei ole							
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Vaalijalan ky				Kustannukset osa Essoten kuntalaskutusta			

Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioitavat asiat
12. Koulukuraattoreiden ja kouluterveydenhuollon kustannusten kirjaaminen sote-palveluille								
Enonkoski	kuraattorit kirjataan koulupuolelle, mutta tilastoissa ohjataan soteen			3 750				
Juva	Essotella							
Mikkeli	Ei ole							
Pieksämäki		Koulukuraattorit ja koulupsykologit omana kustannuspaikkana sivistystoimessa.				320 000		Kuraattorit n. 200 000 euroa ja psykologit 120 000 euroa.
Savonlinna	Eritelty palkkaliitteessä	kirjautuvat sivistytoimeen				477 705		
Sulkava								
Puumala								
Pertunmaa	Essotella							
Hirvensalmi	n. 18.000 euroa/vuosi							
Kangasniemi	Ei ole							
Mäntyharju	Osa Essoten kuntalaskutusta.							

Kysymys	Kunta	Kuvaus eristä, mitä ne ovat	Nykyisen kirjaamistavan kuvaus	Miten kirjaus tulisi tehdä 2021 tilinpäätökseen ja 2022 talousarvioon, jotta kaikki sote- ja pela-kulut tästä erästä näkyvät oikein	2019 tp soten palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	2019 tp pelan palveluille kirjatut nettokäyttökustannukset (eur) kysymyskohdittain	Kirjauksista puuttuvien sote-kustannusten määrä (eur)	Kirjauksista puuttuvien pela-kustannusten määrä (eur)	Muut huomioon otavat asiat
15. öljyntorjuntavarasto	Puumala	Tuotot 5200 e, kulut 6950 e, netto -1750	käyttötaloudessa teknisen toimen alla	minimaalinen vaikutus, en tekisi mitään			-1750	1750	

VERONA CONSULTING

www.verona.fi/consulting

Verona Consulting Oy
Bulevardi 10 A
00120 Helsinki
+358 20 160 0700